

جنگ ایران و عراق

سخنان دکتر یدالله سبحانی در مجلس شورای اسلامی

بسمه تعالی

مقدمه

در تاریخ ۵ خرداد ماه ۶۲ جناب آقای دکتر یدالله سبحانی، نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی طی نطق قبل از دستور خود مطالبی را درباره جنگ و ضرورت اطلاع ملت و نمایندگان مجلس از نحوه پیشرفت آن و همچنین درخواستهای مکرر جمعی از نمایندگان مجلس جهت تشکیل جلسه غیرعلنی ابراز داشتند.

در این مجموعه متن کامل سخنان ایشان و نامه‌های نمایندگان مجلس همراه با توضیحاتی جهت اطلاع عموم منتشر می‌گردد. امید که مفید افتد.

روابط عمومی

نهضت آزادی ایران

خرداد ۶۲

متن نطق قبل از دستور آقای دکتر یدالله سبحانی

در مجلس شورای اسلامی

بسم الله الرحمن الرحيم

علی الله توکلنا ربنا افتح بیننا و بین قومنا بالحق و انت خیر الفاتحین

با سلام و صلوات بر سید کائنات و خاتم پیغمبران و همه انبیاء و اولیاء و خصوصاً مولی حجت‌ابن الحسن العسگری (عج)، رحمت و مغفرت پروردگار به روان پاک شهیدان راه اسلام و وطن که در دفاع از دین و حریم مملکت عاشقانه خون پاک خویش را نثار نمودند و دعا برای رزمندگان سلحشور که به رهبری فائقه رهبر انقلاب در مقابل تعدی صدام بدفرجام (که نمونه جنایات مستمر او بمباران و کشتار مردم بی‌گناه بانه هنگام دیروز است) و تحریکات شیطانی شرق و غرب و دشمنان و بدخواهان مقاومت‌ها

نموده و عزت و شرف بی‌سابقه‌ای را در تاریخ ملت ما پدید آورده‌اند. جامعه فعلی ما که در انتظار حکومت عدل الهی و در آرزوی تحکیم مبانی جمهوری اسلامی و در اشتیاق زندگی با استقلال و آزادی و برادری است، در این ایام روزگار سخت و پرحادثه‌ای را طی می‌کند و با مشکلات فراوان درگیر است که به ناچار باید در رفع آنها کوشید تا از مهلکه آنها خلاصی یافت. غلبه بر این مشکلات نیز جز با همت و اخلاص و تفاهم و گذشت و تبادل علم و فکر، آن هم با یاد و استعانت از خداوند امکان‌پذیر نمی‌باشد. مسائل موجود در زندگی ما بسیار است. اما در میان آنها یکی از همه بالاتر و پراثرتر و حتی مانع و حاجبی برای انجام هر اصلاح دیگر می‌باشد و آن مساله جنگ است که امروز می‌خواهم چند کلمه راجع به آن در مجلس محترم عرض کنم:

جنگ فعلی با عراق همانطور که از بیانات بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران هم شنیده‌ایم نه فقط مهمترین مساله فعلی مملکت ما است، بلکه مهمترین رویداد تاریخ چندهزار ساله کشورمان چه از نظر ارزشهای اعلای شهادت و ایثار و فداکاری و افتخار و پیروزی و چه از لحاظ کمیت و کیفیت صدمات و خسارات و تلفات که بر نسل شهیدپرور حاضر ایران و نسلهای آینده وارد شده است نیز می‌باشد. اینجانب ضمن تعظیم خدمات والای رزمندگان جان برکف و ایثارگران بی‌نام و نشان هموطن چون از سیاستهای دفاعی و نحوه عمل شورای عالی دفاع اطلاع ندارم و یا اطلاع کافی ندارم، نمی‌خواهم بیان و یا اظهارنظری نسبت به شورای مزبور و متصدیان دفاع کشور داشته باشم. ولی نسبت به مجلس که حق رسیدگی در کلیه امور کشور را دارد و با توجه به وظیفه دینی و مسئولیت قانونی که به مانند شما در برابر قانون اساسی و ملت عزیز ایران و موکلین خود دارم عرایض فشرده‌ای را که ناگزیر از اختصار آن هستم، به استحضار می‌رسانم. در مجلس در جریان جنگ و در هر موقع مقتضی غالب نمایندگان آثار جنگ و آسیب‌های حاصل از آن را منعکس نموده‌اند و این آقایان همواره جنایات صدامیان و همکاران شرق و غرب بدکار آنها و خرابیهای حاصله و تلفات جانگداز و همدردی با مصدومین و عزاداران و کمکهای بی‌ریا و ایثارگری‌های بی‌سابقه مردم را برای ثبت در تاریخ و جلب توجه اذهان بازگو کرده‌اند ولی در مجلس شورای اسلامی از جنبه‌های اجرایی جنگ از قبیل جنبه انسانی، جنبه فنی و خصوصاً جنبه‌های سیاسی که اصولاً جزء لاینفک عملیات نظامی است تا حدی که بتوان در جلسات علنی و یا در جلسات غیرعلنی مطرح نمود جز در اوایل جنگ گفتگویی به عمل نیامده است و مسئولان و فرماندهان هم از این مقولات تا همان حد که وظیفه آنان اقتضا دارد و قابل طرح در مجلس باشد، گزارشی نداده‌اند و نظر مشورتی نمایندگان مطلع و ذی‌نظر را جویا نگردیده‌اند. وقتی خدای متعال پیغمبر گرامی و برگزیده‌اش را با آنکه به نص قرآن «نذیرمبین» و متصف به «خلق عظیم» است و اطاعت از او را تالی تلو اطاعت از خودش قرار داده و واجب شمرده است و معذک به مصداق دستور «وشاورهم فی الامر» او را موظف و مقید به مشورت با اهل نظر و مجریان هر امر کرده است؛ پس چگونه ممکن است که تصمیم گیرندگان راجع به جنگ خود را مصون از خطا و اشتباه دانسته و با تصوراتی مشورت با صاحب‌نظران بی‌غرض را غیرضرور بدانند و از همین جا نگرانی مؤمنان و علاقمندان به دین و وطن و جمهوری را نسبت به حسن ختام جنگ برانگیزند. اینجانب خود متذکر و معترفم و در عرایضی که نموده‌ام چند بار تکرار کرده‌ام که تمام مسائل مربوط به جنگ و مخصوصاً موضوع‌های فنی و تاکتیکی و استراتژیکی آن که باید محرمانه و محفوظ باشد، نباید در جلسات

علنی به بحث گذاشته شود و در جلسات غیرعلنی هم با رعایت احتیاطهای لازم فقط در مسائل محوری و کلی دفاع و جنگ باید به گفتگو پرداخت. ولی نمایندگان ملت که شرعاً و قانوناً ناظر و مشاور در امور اجرایی مملکت هستند نباید از همان مسائل محوری و کلی هم بی‌اطلاع بمانند و کمک فکری هم نکنند و به نظر من اگر آن طور که باید در این موضع عمل می‌شد به برکت تضمینی که خداوند علماً در مشورت‌های بجا و خیرخواهانه قرار داده است و به برکت خون شهیدان راه حق و ایثارگریها و فداکاریهای مردم حق‌پرست ثمرهای سریعتر و باشکوهتر از این جنگ تحمیلی عاید ما می‌گردید. بنابر همین سابقه و سائقه بود که در شهریور ماه گذشته یعنی در حدود نه ماه قبل، بیش از ده نفر از آقایان نمایندگان و از جمله اینجانب از مقام محترم ریاست مجلس شورای اسلامی بر طبق اصل ۶۹ قانون اساسی تشکیل یک جلسه غیرعلنی را نمودند، به این منظور که نمایندگان محترم در یک محیط محفوظ و آزاد و به دور از سوء تعبیر و سوءتفاهم و به دور از سوءاستفاده‌های تبلیغاتی و اطلاعاتی دشمنان، اطلاعات و نظریات مسئولان خدمتگزار را نسبت به واقعیات و امکانات و ضروریات جنگ تا آن اندازه که قابل ذکر در جلسه باشد، بشنوند و سپس با وجدان آرام و پاک و با احساس مسئولیت الهی و ملی که دارند آنچه به نظرشان می‌رسد ارائه پیشنهاد برای احترام از نابسامانی و حصول پیروزی قطعی و سریعتر بنمایند. اما متأسفانه ترتیب اثری به این درخواست داده نشد.

چندی بعد هم شنیدیم که جمع دیگری از نمایندگان چنین تقاضا را جداگانه نیز نموده‌اند. چون در تاریخ چهار اردیبهشت ماه گذشته یادآوری کتبی مجددی با امضا دوازده نفر تقدیم مقام ریاست گردید که باز برخلاف انتظار و به دور از اصول پارلمانی مورد توجه قرار نگرفت و حتی یک جواب شفاهی ساده و یا توضیح حضوری به آن داده نشد، از این جهت اینجانب که یکی از یادآوران و امضاکنندگان آن نامه بودم ناچار شدم که از باب تکمیل وظیفه و اتمام حجت مبادرت به این عرایض مختصر در مجلس محترم نمایم. امید است که رحمت و هدایت خدای منان و دعای خیر صاحب‌دلان راهگشای پیروزی و رستگاری ملت عزیزمان باشد. والسلام علیکم و رحمه الله و برکاته.

توضیح نهضت آزادی پیرامون نطق قبل از دستور آقای دکتر یدالله سبحانی

هموطنان عزیز

قریب سی و پنج ماه از جنگ خانمان‌برانداز تحمیلی عراق علیه ایران می‌گذرد، جنگی که حیات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، نظامی و مالی میهن ما را شدیداً تحت تأثیر خود قرار داده است و اثرات آن چنان عمیق است که سالیان دراز باقی خواهد ماند.

در این جنگ که طی قرن‌های گذشته از جهات عدیده و ابعاد گوناگون بی‌سابقه بوده است ملت، ما فداکاری‌ها و ایثار و از خودگذشتگی‌های بی‌نظیری را نشان داد و همین امر یکی از موجبات عمده و اصلی پیروزیهای مرحله‌ای ایران و فتح خرمشهر و اخراج سربازان ارتش متجاوز بعث عراق از سرزمین‌های اشغالی گردید.

نهضت آزادی ایران، بارها نظرات خود را در مورد جنگ و شرایط خاتمه آن ابزار و اعلام داشته است.

در قطعنامه چهارمین کنگره نهضت آزادی ایران (کنگره شهید چمران - آبان ۱۳۶۰)، در بند چهارم تحت عنوان «جنگ و رزمندگان و شهدا» آمده است:

«نهضت آزادی ایران جنگ تجاوزکارانه عراق علیه ایران را محکوم کرده و آن را بخشی از تحریکات و توطئه‌های ابرقدرتها، بخصوص امپریالیسم آمریکا و صهیونیسم علیه جمهوری اسلامی ایران می‌داند و دفاع کامل از استقلال و تمامیت ارضی کشور و تجهیز و تمرکز تلاشها و نیروهای ملی را برای پیروزی در جنگ تا اخراج متجاوزین واجب و ضروری می‌داند.

نهضت آزادی ایران با تجلیل فراوان از نیروهای نظامی و سپاه پاسداران و بسیج و نیروهای نامنظم داوطلب و عشایری و با درود بسیار به شهدای حماسه‌آفرین کربلای جنوب و غرب، پیروزی نهایی سپاه اسلام و شکست و نابودی دشمن متجاوز را از درگاه حضرت احدیت مسئلت می‌نماید.

نهضت آزادی ایران به مردم قهرمان شهرها و روستاهای مناطق جنگی خصوصاً دزفول و آبادان و اهواز و خرمشهر که علیرغم بمباران‌های ناجوانمردانه دشمن، دلیرانه مقاومت می‌کنند و مایه غرور و افتخار اسلام و ایران شده‌اند، درود و سلام می‌فرستد و از مردم فداکار پشت جبهه، در شهرها و روستاها که با کمک‌های ایثارگرانه خود موجبات تقویت جبهه جنگ و ادامه مقاومت رزمندگان اسلام را میسر ساخته‌اند، سپاسگزاری می‌نماید. بر دولت جمهوری اسلامی است که خدمات صادقانه و راستین همه اقشار ملت را به دور از هر گونه تعصب گروهی پذیرا باشد.

نهضت آزادی ایران ضمن ابراز همدردی همه جانبه با آوارگان جنگ، رسیدگی هرچه بیشتر دولت و مقامات مسئول را به وضع این هموطنان عزیز خواستار است و از برادران و خواهران ایمانی در سراسر کشور درخواست می‌کند از این هموطنان با آغوش باز استقبال کنند و در غم و ناراحتی آنان شرکت جویند.

نهضت آزادی ایران معتقد است که:

۱- برای پیروزی در جنگ دولت ایران می‌بایستی به موازات فعالیتهای نظامی علیه ارتش تجاوزگر عراق، فعالیت‌های شایسته مناسبی را در سطح جهانی در بخش‌های سیاسی، دیپلماسی و تبلیغاتی آغاز نماید.

۲- دولت ایران تنها وقتی باید آتش‌بس را بپذیرد که با عقب‌نشینی و خروج فوری و بلاقید و شرط تمامی نیروهای دشمن از خاک ایران همراه باشد.

۳- پس از اجرای آتش‌بس و تخلیه کامل مناطق اشغالی هیئتی برای مذاکرات جهت تعیین تکلیف غرامت خسارات وارده و اختلافات دو کشور معین گردد.»

در قطعنامه پنجمین کنگره نهضت آزادی ایران مورخ اسفندماه ۶۱ نیز تحت عنوان «در قبال جنگ» مواضع نهضت آزادی به شرح زیر بیان شده است:

«به موجب آیه کریمه «و عسی ان تکرهوا شیئاً و هو خیر لکم و عسی ان تحبوا شیئاً و هو شر لکم»^۱ نهضت آزادی ایران، ضربه اولیه ناجوانمردانه ارتش عراق را مصداق «عدو شود سبب خیر اگر خدا خواهد» تلقی نموده، همواره از خونسردی، توکل و تصمیم مسئولین و از شهادت ارتشیان و شجاعتهای پاسداران و نیروهای مردمی (بسیج) تجلیل کرده پایداری و پیروزی رزمندگان را که برجسته‌ترین افتخار و امید تاریخ ایران می‌باشند آرزو نموده است. در عین حال مکرراً پیشنهاد کرده که برای پیروزی در جنگ دولت به موازات اجرای عملیات نظامی علیه ارتش تجاوزگر عراق فعالیت‌های شایسته مناسبی را در

1 - بقره/ ۲۱۶ - چه بسا شما چیزی را ناگوار شمارید ولی به حقیقت خیر و صلاح شما در آن بوده و چه بسا که شما دوستدار چیزی هستید که در واقع شر و فساد شما در آن است.

سطح جهانی در بخش‌های سیاسی، دیپلماسی و تبلیغاتی آغاز نماید. به نظر نهضت آزادی، بعد از فتح خرمشهر که موفقیت ممتازی در جهت نظامی، سیاسی و اسلامی برای ایران پیدا شده و خصم خود را ناچار دیده بود راه توبه و تسلیم پیش گیرد و همسایگان حاضر شده بودند تضمین‌هایی بدهند، دولت می‌توانست به مصداق آیه کریمه «وان جنحوا للسلم فاجنح لها و توکل علی الله انه هو السميع العليم»^۱ از فرصت‌های مناسبی که برای اتخاذ و اعمال خط‌مشی‌های موثر جهت ختم موفقیت‌آمیز جنگ فراهم شده بود استفاده کرده و مطابق مصالح و منافع ملت ایران اقدام نماید.

اما به دلیل ارزیابی‌های غیرواقع‌بینانه و رویدادهای بعدی به طور مناسب از آن شرایط و فرصت‌ها استفاده نشده است.

متأسفانه به مردم خیراندیش هم امکان ابراز نظر داده نشده و حتی با تقاضای مکرر بعضی از نمایندگان مجلس (حدود ۵۰ نفر) برای تشکیل جلسه‌ای غیرعلنی و خصوصی به منظور کسب اطلاع و اظهارنظر درباره مسائل و شرایط جنگ تا این تاریخ موافقت نگردیده است. اینک نیز با نگرانی از اینکه عاقبت‌الامر در وضعی مشابه با آزاد کردن آخر وقت گروگانها که موجب از دست دادن شرایط مساعد و امضای عجلانه قرارداد زینبار با آمریکا (بیانیه الجزایر) شد، قرار نگیریم و انقلاب اسلامی ایران با آن همه شهید و ضایعات دست خالی از معرکه برنگردد، نهضت آزادی عقیده دارد با توجه به اینکه خداوند حکیم رحیم برای بندگانش پس از پیروزی و خاموشی فتنه، خواهان سلامت و صلح و امنیت و محیط سازندگی و برکت است چنانچه هنوز هم شرایط مساعد و به سود ایران باشد اقدام عاجل و شرافتمندانه و حق‌طلبانه‌ای برای سرفراز بیرون آمدن از این ابتلای الهی صورت گیرد.»

علاوه بر اینها، نهضت آزادی، به‌عنوان یک جمعیت سیاسی - اسلامی، که متعهد به حفظ و دفاع از مصالح و منافع ملت ایران می‌باشد در هر فرصت مناسبی، نظرات خود را در این امر حیاتی اعلام داشته است. مضافاً اینکه برخی از مسئولان نهضت در دیدارهای مکرر با مقامات مسئول مملکت نظرات و پیشنهادات خود را در مورد جنگ، در محورهای سیاسی - دیپلماسی، تبلیغاتی و نظامی و بر اساس مصالح و منافع ملت ایران ارائه و توصیه نموده‌اند.

نهضت آزادی، هم چنین معتقد است که در موضوعی با چنین ابعاد گسترده‌ای، مردم و نمایندگان ملت در مجلس شورای اسلامی قطعاً می‌بایستی دائم در جریان واقعی پیشرفته‌ها و رویدادها و فعل و انفعالات مختلف مربوطه قرار داشته باشند.

مجلس شورای اسلامی که عصاره فضیلت ملت نام گرفته و «مظهر عدل علی(ع)» خوانده شده است، می‌بایستی در این امر حیاتی بیش از تمامی امور دیگر ناظر و حاضر بوده و تفحص نماید. اصل هفتاد و ششم قانون اساسی مقرر می‌دارد:

«مجلس شورای ملی حق تحقیق و تفحص در تمام امور کشور را دارد.»

در اوایل شروع جنگ، مجلس با علاقه و جدیت موضوع جنگ را پیگیری می‌کرد و مرتباً مسئولان نظامی و غیرنظامی در مجلس حاضر می‌شدند و گزارشات و توضیحات خود را، تا آنجا که امنیت عملیات و برنامه‌ها اجازه می‌داد، در جلسات غیرعلنی به اطلاع نمایندگان ملت می‌رسانیدند و نمایندگان نیز متقابلاً نظرات خود را مطرح می‌ساختند.

۱- انفال / ۶۲- اگر (دشمن) به صلح تمایل نشان داد شما نیز تمایل نشان دهید و به خداوند توکل کنید. به درستی که او شنوا و آگاه است.

متأسفانه از تابستان سال ۶۰ به بعد این رویه به کلی متروک گردید و نمایندگان مجلس شورای اسلامی، جز تعداد بسیار معدودی از نمایندگان که بنا به ملاحظاتی در جریان مسائل جنگ هستند، بقیه یا به کلی بی‌خبر و بی‌اطلاع هستند یا اطلاعات آنان از حدود اخبار مطبوعات و رادیوهای داخلی و یا خارجی تجاوز نمی‌کند.

از آنجا که چنین رویه‌ای به نفع مملکت و مسئولان امور و در شأن مجلس شورای اسلامی نمی‌باشد، و از آنجا که مسئله جنگ از عمده‌ترین مسائل و درگیری‌های کشورمان می‌باشد و آینده کشور با سرنوشت این جنگ پیوند خورده است و از آنجا که اصل هشتاد و چهارم قانون اساسی مقرر می‌دارد که:

«هر نماینده در برابر تمام ملت مسئول است و حق دارد در همه مسائل داخلی و خارجی کشور اظهار نظر نماید.»

و هر یک از نمایندگان مجلس بر طبق اصل شصت و هفتم، به شرح زیر سوگند یاد کرده و قسم‌نامه را امضا کرده‌اند.

بسمه الله الرحمن الرحيم

«من در برابر قرآن مجید، به خدای قادر متعال سوگند یاد می‌کنم و با تکیه بر شرف انسانی خویش تعهد می‌نمایم که پاسدار حریم اسلام و نگاهبان دستاوردهای انقلاب اسلامی ملت ایران و میانی جمهوری اسلامی باشم، و دیعه‌ای را که ملت به ما سپرده به‌عنوان امینی عادل پاسداری کنم و در انجام وظایف وکالت، امانت و تقوی را رعایت نمایم و همواره به استقلال و اعتلای کشور و حفظ حقوق ملت و خدمت به مردم پایبند باشم از قانون اساسی دفاع کنم و در گفته‌ها و نوشته‌ها و اظهارنظرها، استقلال کشور و آزادی مردم و تأمین مصالح آنها را مد نظر داشته باشم.»

در تاریخ ۶۱/۶/۱۰ تعداد ۱۱ نفر از نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی طی نامه‌ای درخواست تشکیل جلسه غیرعلنی برای بحث درباره جنگ را نمودند.

متن این نامه به شرح زیر است:

بسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

با توجه به جریان اخیر جنگ تحمیلی عراق و لزوم همفکری و همکاری مجلس شورای اسلامی در این امر حیاتی پیشنهاد می‌شود یک جلسه غیرعلنی، قبل از تعطیل تابستانی مجلس، تشکیل شود و نمایندگان دولت و شورای عالی دفاع نیز حضور داشته باشند.

به این درخواست قانونی و موجه ترتیب اثری ندادند.

پس از پایان تعطیلات تابستانی در حدود بهمن ماه ۱۳۶۱، از قرار معلوم بیش از سی نفر از نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی، که احساس نگرانی از سرنوشت جنگ را می‌نمودند، طی نامه‌ای تشکیل جلسه غیرعلنی برای بحث درباره جنگ را درخواست نمودند. اما باز چنین جلسه‌ای تشکیل نشد.

از آنجا که رویه ریاست مجلس شورای اسلامی در این امر به نفع ملت و مملکت تشخیص داده نشد، در تاریخ ۶۱/۱۲/۲۳ پنج نفر از نمایندگان مردم در مجلس شورای اسلامی طی نامه‌ای به ریاست محترم مجلس، رعایت قانون اساسی و قبول درخواست قانونی نمایندگان را توصیه کردند.

متن این نامه به شرح زیر است:

بسمه تعالی

جناب آقای هاشمی رفسنجانی

تاریخ: ۶۲/۱۲/۲۳

شماره: ۱۷۸۸:ه

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

به طوری که مسبوق هستید در تاریخ ۶۱/۶/۱۱ جمعی از نمایندگان مجلس، از جمله امضاکنندگان زیر کتباً درخواست تشکیل جلسه غیرعلنی مجلس برای استماع گزارش مربوط به وضعیت سیاسی - نظامی جنگ با عراق و بررسی مسائل آن را تقدیم نمودیم. متأسفانه به این درخواست قانونی و منطقی نمایندگان، برخلاف مقررات ترتیب اثر داده نشد.

اخیراً هم مسموع شد که تعداد قابل ملاحظه‌ای از نمایندگان محترم مجلس درخواست مشابهی را نموده‌اند که مع‌الاسف ترتیب اثری به آن داده نشده است.

با توجه به انتشار اخبار ضد و نقیض درباره جنگ و اظهارنظرهای متناقضی که توسط مسئولان طراز اول امور مملکت در این مورد شده است و با توجه به اهمیت فوق‌العاده‌ای که مسئله جنگ در سرنوشت کشور دارد، ما احساس نگرانی نمایندگان مجلس را امری طبیعی و اقدام آنان را لازم دانسته و معتقدیم که مصالح و منافع فعلی و آتی مملکت ایجاب می‌کند که به درخواست نمایندگان در مورد تشکیل جلسه غیرعلنی تمکین شود و مسئله جنگ بطور مقتضی در چنین جلسه‌ای مطرح گردد تا نمایندگان مجلس بتوانند اولاً در جریان این مسئله حیاتی و تاریخی و سرنوشت‌ساز مملکت گذارده شوند و ثانیاً نظرات خود را پیرامون آن ابراز دارند. ما بحکم وظیفه قانونی خود و برحسب تعهدی که در پیشگاه خدا و ملت سپرده‌ایم جنابعالی را به قبول و اجرای درخواست قانونی نمایندگان مصراً توصیه می‌نماییم.

با تشکر و السلام

تهران - ۲۳ اسفند ۶۱

دکتر یارالله سبحانی - مهندس مهدی بازرگان - احمد صدرحاج سید جوادی - دکتر ابراهیم یزدی - مهندس هاشم صباغیان

اما متأسفانه باز هم هیچگونه اقدام مشهودی نسبت به درخواست‌ها صورت نگرفت و جوابی هم داده نشد.

لذا به دلیل اهمیت مسئله، مجدداً در تاریخ چهاردهم اردیبهشت ماه ۶۲، دوازده نفر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی طی نامه‌ای درخواست تشکیل جلسه غیرعلنی را تجدید نمودند.

متن این نامه به شرح زیر است:

بسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

تاریخ: ۱۳۶۲/۲/۴

از آنجا که نمایندگان مجلس شورای اسلامی باید در جریان جزئیات امور کشور باشند و از آنجا که مسئله

جنگ مهمترین مسئله بوده و هرگونه تصمیم‌گیری درباره آن در سرنوشت کشور و جمهوری اسلامی تأثیر دارد با توجه به اینکه از حدود هشت ماه قبل توسط اینجانبان و عده‌ای دیگر از نمایندگان مجلس شورای اسلامی درخواست جلسه غیرعلنی شده ولی متأسفانه تا کنون ترتیب اثری داده نشده است ما امضاکنندگان زیر مصراً درخواست داریم که هرچه زودتر نسبت به تشکیل جلسه رسمی غیرعلنی مجلس شورای اسلامی اقدام فرمایید تا مسئولان مربوط در مجلس حضور یافته و نمایندگان ملت را در جریان مسائل مربوط به جنگ قرار دهند.

متأسفانه به هیچ یک از این درخواست‌ها و نامه‌ها ترتیب اثری داده نشد، حتی از یک جواب کتبی یا شفاهی هم دریغ نمودند.

با توجه به رویدادهای مختلف در مسئله جنگ و تشدید نگرانیها، و از باب اتمام حجت و انجام تکلیف ملی و اسلامی جناب آقای دکتر یدالله سبحانی نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی در تاریخ ۵ خرداد ۶۲ نطق قبل از دستور خود را به این مسئله حیاتی مملکت اختصاص دادند و ضمن شرح اهمیت مسئله جنگ و ضرورت اطلاع ملت و مجلس از مسائل مربوطه، درخواست‌های مکرری را که برای تشکیل جلسه غیرعلنی مجلس و بحث درباره جنگ شده و ترتیب اثر داده نشده بود به اطلاع نمایندگان مجلس و ملت ایران رسانیدند.

پس از بیانات آقای دکتر سبحانی، ریاست مجلس در رابطه با سخنان ایشان گفتند:

«مطلبی که آقای دکتر مطرح کردند، مشکلی است که تقاضای جلسه سری کرده‌اند اما در آئین‌نامه ما چنین چیزی نیست که نمایندگان بتوانند خودشان چیزی را در دستور بگذارند و بگویند این جلسه سری است. مطالبی که در دستور هست، ده نماینده می‌توانند تقاضا بکنند که در جلسه سری باشد. اما اینکه هر نماینده‌ای یا ده نماینده یا بیشتر خودشان یک مطلبی را مطرح کنند و بگویند این در جلسه سری باشد آئین‌نامه چنین اجازه‌ای را نداده لاقلاً ساکت است. ما در هیئت رئیسه مطرح کردیم، دیدیم راهی برای این مسئله نداریم. آقایان می‌توانند پیشنهادی بدهند که در آئین‌نامه اصلاحی بشود که اگر لازم می‌دانند این باب باز بشود. یکی از نمایندگان - آقای هاشمی قبلاً بوده.

رئیس - آن بحث دیگری است. اینکه ایشان فرمودند درست هم هست، دو مرتبه از ما تقاضا شد که جلسه سری تشکیل بدهیم برای بررسی مسئله جنگ. در آئین‌نامه چنین چیزی را تنظیم نکرده‌اند. حالا آقایان پیشنهاد بدهند آئین‌نامه را اصلاح کنیم که بتوانیم از این به بعد اگر اینطور موردی پیش می‌آید یک مورد روشنی داشته باشیم.»

این اظهارنظر ریاست محترم مجلس منطبق با هیچیک از موازین قانونی و مقررات اجرایی مجلس نمی‌باشد و بنیان منطقی ندارد زیرا به نص اصل ۶۹ قانون اساسی، اقلاً ده نفر از نمایندگان مجلس و یا نخست‌وزیر و یا یکی از وزیران، در مواقع اضطراری، حق درخواست تشکیل جلسه غیرعلنی رسمی را دارند و به محض چنین تقاضا، هیئت رئیسه ترتیب تشکیل چنین جلسه را خواهند داد به همان قسم که در اوایل جنگ و با وجود آنکه آئین‌نامه داخلی فعلی هم به تصویب نرسیده بود، چند جلسه غیرعلنی در مجلس بنا به تقاضای وزارت دفاع تشکیل گردید.

تصریح قانون اساسی (اصل ۶۹) ایجاب می‌کند که موضوع مورد تقاضای اقلاً ده نفر از نمایندگان برای تشکیل جلسه غیرعلنی خود به خود در دستور کار مجلس قرار گیرد و به همین نحو هم در اوایل جنگ عمل

شده و چند جلسه غیرعلنی تشکیل گردید و حالا اجرای اصل ۶۹ قانون اساسی را موکول به تصویب ماده مخصوص در آئین نامه داخلی مجلس کردن برخلاف نص قانون اساسی است و منطقی به نظر نمی‌رسد. در لزوم انطباق موضوع مورد بحث در جلسه غیرعلنی درخواست شده با موضوع تعیین شده در برنامه هفتگی مجلس، لزوماً متذکر می‌شود در دولت مرحوم رجایی بنا به درخواست آن مرحوم و درخواست آقای نبوی وزیر مشاور آن دولت جلسات متعدد رسمی غیرعلنی در مشورت راجع به وزیرانی که باید به مجلس معرفی شوند و مسئله گروگانگیری و قرارداد ایران و آمریکا معروف به بیانیه الجزایر و غیره تشکیل شد که هیچ انطباق با موضوع‌های معین شده در برنامه هفتگی کار مجلس نداشت.

غیر از اشکالات قانونی فوق که بر اظهارنظر ریاست محترم مترتب است، همانطور که در نطق قبل از دستور آقای دکتر سحابی توضیح داده شد اولین تقاضای تشکیل جلسه غیرعلنی برای رسیدگی به جریان جنگ در تاریخ ۱۰ شهریور ۱۳۶۱ با امضای ۱۱ نفر از نمایندگان تقدیم ریاست مجلس گردید و پس از آن نیز چندبار این تقاضا از طرف عده دیگر نمایندگان و تقاضاکنندگان سابق تکرار گردید. اگر چنین تقاضا، به فرض محال، منطبق با مقررات اجرایی مجلس نبود چگونه ریاست مجلس در جلسه رسمی و یا اقلماً بطور خصوصی و خارج از مجلس تقاضاکنندگان را متذکر نشدند و نسبت به این تقاضاهای قانونی متعدد و مکرر بی‌اعتنا و بی‌توجه مانده‌اند!

ما معتقدیم با توجه به اهمیت مسئله جنگ و وضعیت فعلی و تأثیر جنگ در سرنوشت و مصالح و منافع کشور ایجاب می‌کند که مردم و نمایندگانشان در مجلس شورای اسلامی از این امر حیاتی مطلع و به‌طور جدی و فعال بر آن نظارت داشته باشند.

و به دلیل اهمیت این مسئله حیاتی و اقدام منطقی و قانونی مهم و شایسته‌ای که توسط جمعی از نمایندگان مجلس صورت گرفته است این گزارش به ملت قهرمان و شهیدپرور ایران تقدیم و قضاوت نهایی را به مردم صاحب بصیرت واگذار می‌نماییم.

اللهم وفقنا لما تحب و ترضی

نهضت آزادی ایران

۱۵ خرداد ۶۲